

Nr 57.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa anslag ur kyrkofonden m. m.; given Stockholms slott den 15 januari 1954.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Ivar Persson.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

1. I propositionen föreslås, att den jämlikt 29 § 7 mom. prästlönereglementet och 16 § 6 mom. tilläggsbestämmelser till reglementet ur kyrkofonden till ärkebiskopen utgående årliga ersättningen å högst 7 000 kronor för avlönande av biträde, som erfordras för handläggning av ärenden sammanhängande med de ärkebiskopen åvilande särskilda ämbetsförpliktelserna, skall från och med den 1 juli 1954 höjas med 1 500 kronor för bestridande av kostnaderna för anlitande av sekreterare vid de sammanträden, som under ärkebiskopens ordförandeskap plägar hållas mellan biskoparna (de s. k. biskopsmötena).

2. Diakonistyrelsen, som för närvarande erhåller bidrag ur kyrkofonden till avlöningen av fyra av styrelsen anställda sekreterare, föreslås skola från och med den 1 juli 1954 tills vidare erhålla dylikt avlöningsbidrag för ytterligare en sekreterare.

3. Till avlöningen av föreståndarna för de fem diakonianstalerna samt lekmannaskolan i Sigtuna och Stockholms stadsmission föreslås skola från och med den 1 juli 1954 tills vidare utgå ett årligt bidrag ur kyrkofonden med 2 000 kronor för var och en av nämnda befattningshavare.

4. Svenska Ulrika Eleonora församlingen i London föreslås befriad från skyldigheten att för åren 1952--1954 till kyrkofonden inbetala det årliga belopp av 660 pund sterling, varmed församlingen har att bidra till den ur kyrkofonden utgående avlöningen åt församlingens kyrkoherde.

5. Till bestridande av svenska kyrkans medlemsavgift till Lutherska världsförbundet föreslås skola för budgetåret 1954/55 utgå ett bidrag ur kyrkofonden å 20 000 kronor.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 15 januari 1954.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Persson, anmäler efter gemensam beredning med cheferna för finans- och civildepartementen vissa frågor om anslag ur kyrkofonden för särskilda kyrkliga ändamål m. m. samt anför därvid följande.

1. Ärkebiskopens biträdesersättning.

Enligt 29 § 7 mom. prästlönereglementet må ärkebiskopen för avlönande av biträde, som erfordras för handläggning av ärenden, sammanhängande med de ärkebiskopen åvilande särskilda ämbetsförpliktelserna, tilldelas särskild ersättning (*biträdesersättning*) med visst belopp för år i enlighet med de närmare bestämmelser, som Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut meddelar. Sistnämnda bestämmelser återfinnes i 16 § 6 mom. tilläggsbestämmelserna till prästlönereglementet, enligt vilket stadgande ifrågavarande biträdesersättning utgår med högst 7 000 kronor för år. Biträdesersättningen bestrides jämlikt 6 § andra stycket 1) kyrkofondslagen ur kyrkofonden.

Berörda biträdesersättning, som alltsedan budgetåret 1933/34 utgått med oförändrat belopp, avsåg ursprungligen att möjliggöra anställande av en sekreterare åt ärkebiskopen för hjälp med sådana göromål, som icke ålåg honom i egenskap av stiftschef. Sedan riksdagen år 1933 (prop. 1933: 202 och rskr 220) första gången medgivit, att bidrag av detta slag finge utgå, meddelade Kungl. Maj:t den 9 juni 1933 vissa föreskrifter rörande nämnde sekreterares åligganden. Enligt föreskrifterna skulle sekreteraren biträda ärkebiskopen bland annat vid handläggning av ärenden, som berörde förbindelserna inom det svenska episkopatet. — I propositionen 1934: 133 föreslog Kungl. Maj:t, att sekreterarbefattningen skulle utbytas mot särskilda biträden i enlighet med ett av ärkebiskopen då framlagt förslag. Enligt detta skulle biträdesersättningen utgå med 7 000 kronor för år, varav

beräknades 3 000 kronor till en stenograf, 1 500 kronor till ett juridiskt biträde och 2 500 kronor till en prästman. Propositionen bifölls av riksdagen (rskr 1934:123).

Bestämmelser rörande här avsedda biträdesersättning infördes vid den år 1936 beslutade löneregleringen för biskoparna i 9:e punkten biskopsvärlöningsförelörden den 27 november 1936 (nr 578) och i 7:e punkten cirkuläret den 30 april 1937 (nr 219) angående biskopsgårds förvaltning m. m. Sedermera har ifrågakarande bestämmelser i samband med 1952 års prästlönerreform överförts till 29 § 7 mom. prästlönerreglementet och 16 § 6 mom. tilläggsbestämmelserna till reglementet.

I skrivelse den 3 oktober 1953, nr 6, har kyrkomötet anhallit, att medel ur kyrkofonden måtte ställas till förfogande för avlöande av en sekreterare hos biskopsmötet. I skrivelsen har kyrkomötet bland annat åberopat ett av dess utredningsnämnd den 29 september 1952 avgivet betänkande (nr 1) med anledning av en vid 1951 års kyrkomöte väckt, till nämnden överlämnad motion om tillsättning av en kommitté för utredning av frågan om inrättande av en riksstyrelse för kyrkan. Av nämnda betänkande (s. 4 ff) inhämtas bland annat följande.

Ett organ, som, utan att vara reglerat i den officiella kyrkolagstiftningen, på senare tid fått en ökad betydelse, är biskopsmötet. Ett möte av de svenska biskoparna sammanträdde första gången år 1898 för att avge yttrande i en särskild fråga. Efter 1919 har dylika möten allt mer regelbundet hållits. Numera sammanträder biskopsmötet i regel varje år dels i januari under tre dagar, dels i september, då vanligen endast under två dagar. De år, då nordiskt biskopsmöte hålles, inställes i regel septembermötet. Biskopsmötet har fått till uppgift att utse medlemmar i vissa styrelser, att ta ställning till aktuella kyrkliga frågor och göra framställningar till Konungen eller andra myndigheter. Flera betydelsefulla initiativ har härvid tagits. Därjämte förekommer givetvis rådslag i syfte att få praxis i de olika stiftet att harmoniera. Biskopsmötet har därjämte fått utse delegerade till internationella kyrkliga möten, en uppgift som i den ekumeniska rörelsens tid fått en allt större betydelse. Kyrkomötet har vid flera tillfällen i sina beslut räknat med biskopsmötet som en existerande instans. Kungl. Maj:t har endast indirekt använt det som remissinstans i den formen, att ett ärende överlämnats till ärkebiskopen med uppdrag att i samråd med rikets biskopar avgiva yttrande. De ärenden, som förelagat till behandling vid biskopsmötena, har efter hand ökat — protokollet från januarimötet 1952 upptar 57 paragrafer. En sekreterare har anlitats, men medel finnes icke till dennes avlöande och till övriga omkostnader. Ett mindre arvode har utgått av det belopp, som står till förfogande för avlöande av ärkebiskopens personliga sekreterare. Det kan övervägas, huruvida biskopsmötets ställning icke borde i någon mån få kyrkorättsligt erkännande. Om så skulle ske, bör det dock få behålla sin nuvarande karaktär av sammankomst enbart av rikets biskopar. Även om den svenska kyrkoförelörden skulle komma att utvecklas till större likhet med den finska, där det s. k. förstärkta biskopsmötet har en betydelsefull funktion, bör denna karaktär bevaras. Dess möjlighet att motsvara sin uppgift inom den

nuvarande kyrkoförfattningens ram skulle avsevärt ökas, om ett mindre anslag av kyrkofondsmedel (förslagsvis 2 000 kronor) kunde ställas till förfogande för avlönande av biskopsmötets sekreterare. Denne skulle därigenom få möjlighet att ägna tid åt mötenas förberedande och effektivering av dess beslut.

Över kyrkomötets framställning har, efter remiss, yttranden avgivits av *ärkebiskopen, kammarkollegiet och statskontoret.*

Ärkebiskopen har i sitt yttrande anfört i huvudsak följande.

Biskopsmötets arbetsuppgifter har med åren ökat, så att den till dem anslagna tiden i regel icke varit mer än nätt och jämnt tillräcklig. Därjämte behandlas en del ärenden per capsulam mellan sammanträdena. Mötet är det viktigaste inomkyrkliga organ, som kan ta ställning till den mångfald av kyrkliga frågor, som icke faller inom området för den genom Kungl. Maj:t och domkapiteln utövade kyrkostyrelsen. Det har vid flera tillfällen tagit betydelsefulla initiativ i kyrkliga och folkmoraliska frågor, genom skrivelser till Kungl. Maj:t eller genom offentliga uttalanden. Genom biskoparnas samråd har enhetligheten i kyrkans praxis inom de olika stiftet på ett betydelsefullt sätt främjats. Mötet utser medlemmarna i vissa kyrkliga styrelser. I förhållande till andra kristna samfund inom och utom landet har det fått företräda den svenska kyrkan. Denna uppgift har genom den ekumeniska rörelsen fått allt större räckvidd. — En sekreterare har givetvis måst anlitas. Under de sista åren har en docent vid Uppsala universitet tjänstgjort såsom sekreterare hos biskopsmötet. Men då inga andra medel stått till förfogande, har hans högt kvalificerade arbete endast kunnat ersättas med ett mindre belopp (senast 500 kronor), som tagits ur det anslag på 7 000 kronor, som utgår till avlönande av sekreterare åt ärkebiskopen. Det bör i detta sammanhang påpekas, att detta anslag varit oförändrat sedan år 1933. Med hänsyn till penningvärdets fall och svårigheten att erhålla tillräckligt kvalificerad arbetskraft, torde en höjning av detsamma vara mycket väl motiverad. Att det anlitas jämväl för ersättning till biskopsmötets sekreterare kan endast betraktas som ett otillfredsställande provisorium. För sekreterarens expenser och resor har ersättning utgått ur biskopsmötets s. k. handkassa, som uppkommit och vidmakthålles genom personliga sammanskott av biskoparna. — Det torde vara uppenbart, att biskopsmötet svårligen kan fylla sin viktiga uppgift utan att en särskilt avlönad sekreterare ställes till dess förfogande. De uppgifter, som borde tillkomma honom, är icke endast förandet av protokoll vid sammanträdena. Han skulle även ha att svara för ordnandet av mötets handlingar, förande av diarium, viss korrespondens, beredande av en del ärenden, samt förvaltningen av mötets handkassa och dess Gustaf Adolfsfond, som uppkommit genom en donation och skall användas till åtgärder för protestantismens konsolidering och försvar. — Det synes rimligt och angeläget, att medel ur kyrkofonden ställes till förfogande för avlönande av en sekreterare med dessa uppgifter. Med hänsyn till dessas omfattning och de höga kompetenskrav, som måste ställas, synes det av utredningsnämnden förslagsvis nämnda beloppet, 2 000 kronor, icke vara tillräckligt. Det torde böra sättas åtminstone till 2 500 kronor. Därjämte borde sekreteraren ha rätt till rese- och traktamentsersättning enligt allmänna rese-reglementet.

Kammarkollegiet har i ärendet anfört huvudsakligen följande.

Biskopsmötet är icke författningsreglerat, utan denna institution har utvecklats helt i praxis. Huruvida mötet framdeles bör givas kyrkorättsligt erkännande är en öppen fråga. Vid angivna förhållande synes det kollegiet mindre lämpligt att nu ställa medel ur kyrkofonden till mötets förfogande för avlönande av en sekreterare. En annan utväg för att nå det åsyftade ändamålet synes emellertid stå till buds. Sålunda skulle genom en skäligen höjning av den jämlikt prästlöneförfattningarna till ärkebiskopen utgående särskilda biträdesersättningen medel kunna ställas till dennes förfogande för avlönande av en sekreterare med uppgift att biträda honom vid handläggningen av de ärenden, som upptages till behandling vid biskopsmötena. Redan för närvarande utgår enligt uppgift visst belopp (500 kronor) ur detta anslag till avlönande av nämnde sekreterare. — Efter vad i ärendet blivit utrett rörande sekreterarens åligganden, har kollegiet icke något att erinra mot storleken av den av kyrkomötets utredningsnämnd föreslagna ersättningen, 2 000 kronor för år. Ärkebiskopen har i sitt yttrande i ärendet föreslagit höjning av beloppet till 2 500 kronor, varjämte enligt yttrandet sekreteraren borde ha rätt till rese- och traktamentsersättning enligt allmänna resereglementet. Kollegiet anser sig emellertid icke för närvarande ha anledning att tillstyrka högre belopp än det av utredningsnämnden angivna.

Statskontoret har erinrat om att den nu jämlikt prästlöneförfattningarna utgående särskilda biträdesersättningen åt ärkebiskopen ursprungligen beräknats för avlönande av biträde åt denne bland annat vid handläggning av ärenden, som berörde förbindelserna inom det svenska episkopatet. Med hänsyn härtill kan statskontoret icke finna anledning till särskilda åtgärder i framställningens syfte. Därest Kungl. Maj:t emellertid i annan ordning skulle anse framställningen böra vinna beaktande, bör detta enligt statskontorets mening ske genom omprövning av storleken av de medel, som enligt vad förut nämnts ställts till ärkebiskopens förfogande.

Departementschefen. Såsom kammarkollegiet framhållit är det s. k. biskopsmötet icke någon i författning reglerad institution, utan detta har utvecklats uteslutande genom praxis. Någon legalisering av detsamma har i förevarande sammanhang icke föreslagits av kyrkomötet. Med hänsyn till den karaktär, som biskopsmötet sålunda har, synes det mig mindre lämpligt, att ett särskilt anslag ur kyrkofonden anvisas till avlönande av en sekreterare hos biskopsmötet. För att så skulle kunna ske krävdes för övrigt en ändring av 6 § kyrkofondslagen.

Av den föregående redogörelsen framgår att den från och med budgetåret 1933/34 ur kyrkofonden till ärkebiskopen utgående — i 29 § 7 mom. prästlöneordningens och 16 § 6 mom. tilläggsbestämmelserna till reglementet nu reglerade — särskilda biträdesersättningen å högst 7 000 kronor för år ursprungligen beräknats för avlönande av biträde åt ärkebiskopen bland annat vid handläggning av ärenden, som berörde förbindelserna inom det svenska episkopatet. Utredningen i ärendet ger vidare vid handen,

att av nämnda biträdesersättning ett mindre årligt belopp (senast 500 kronor) kunnat utgå till den vid biskopsmötena anlitade sekreteraren. Därest ytterligare medel skall anvisas till avlönande av nämnde sekreterare, synes mig detta därför lämpligast böra ske genom en höjning av förutnämnda biträdesersättning. Enligt vad jag låtit inhämta åtgår biträdesersättningen för närvarande nästan helt till avlöning av ett såsom handsekreterare åt ärkebiskopen deltidsanställt biträde, kunnigt i bland annat stenografi och vissa främmande språk. Ersättningen utbetalas, enligt cirkulär den 25 januari 1952, av stiftsnämnden i Uppsala efter rekvisition av ärkebiskopen direkt till vederbörande biträde.

Den utgående biträdesersättningen förslår icke till en med hänsyn till arbetsuppgifternas art och omfattning skälig ersättning till den vid biskopsmötena anlitade sekreteraren, som enligt min mening bör kunna biträda ärkebiskopen jämväl vid handläggningen av andra för den svenska kyrkan gemensamma ärenden än sådana, vilka har omedelbart samband med biskopsmötena. Jag föreslår därför, att biträdesersättningen höjes med 1 500 kronor till högst 8 500 kronor från och med den 1 juli 1954. Därvid beräknar jag ett belopp av högst 1 500 kronor till ersättning åt sistnämnde sekreterare innefattande jämväl ersättning för dennes kostnader för resor samt, i förekommande fall, ersättning för mistade löneförmåner vid tjänstledighet från innehavd tjänst för uppdragets fullgörande.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att till ärkebiskopen må från och med den 1 juli 1954 tills vidare ur kyrkofonden utgå biträdesersättning, som avses i 29 § 7 mom. prästlöneordningen, med högst 8 500 kronor för år.

2. Bidrag till diakonistyrelsen.

Sedan år 1937 har bidrag ur kyrkofonden utgått till avlönande av fyra hos diakonistyrelsen anställda sekreterare, nämligen församlingssekreteraren, förste och andre ungdomssekreterarna samt skol- och seminaristsekreteraren. Genom beslut av 1953 års riksdag (prop. 1953: 96 s. 12 ff och rskr. 181) har från och med innevarande budgetår genomförts en viss ändring av grunderna för avlöningsbidragets beräkning. Enligt nämnda beslut må från och med den 1 juli 1953 tills vidare, enligt Kungl. Maj:ts beprövande, bidrag ur kyrkofonden utgå till avlönande av angivna sekreterare med ett årligt belopp, som *dels* motsvarar halva årslönen för fyra stiftsadjunkter enligt lägsta löneklass i för Stockholm gällande dyrtor *dels* innefattar ett skäligt bidrag till sekreterarnas resor (tills vidare 5 000 kronor eller 1 250 kronor per sekreterare).

I skrivelse den 2 november 1953 har *diakonistyrelsen* hemställt, att enahanda bidrag, som nu utgår till avlönande av förutnämnda sekreterare, måtte från och med den 1 juli 1954 tills vidare ävenledes utgå till täckande av löne- och resekostnaderna för två eller, om detta ej kan beviljas, en gymnasistsekreterare hos styrelsen. Till stöd för sin hemställan har *diakonistyrelsen* anfört i huvudsak följande.

Diakonistyrelsen har hos sig anställda, förutom de sekreterare till vilkas avlönande bidrag nu utgår och föreståndaren för lekmannaskolan i Sigtuna, ytterligare sju prästerliga sekreterare, nämligen direktorn, en socialsekreterare, en folkbildningssekreterare, två söndagsskollsekreterare, en scoutsekreterare och en gymnasistsekreterare. Den anställde gymnasistsekreteraren har en uppgift, som på gymnasiernas område svarar emot skol- och seminaristsekreterarens uppgift beträffande seminarierna. Enligt sin rapport för 1952 använde gymnasistsekreteraren för läroverksbesök 92 dagar, för gymnasistmöten och gymnasistdagar 60 dagar och för konferenser och sammanträden 74 dagar. Därunder höll han 47 morgonböner, 39 lektionsföredrag, 43 andra föredrag, 13 lektioner och dessutom betraktelser och bibelstudier, meditationer m. m.

Till följd av det stora och ständigt ökade antalet gymnasier i landet medhinner gymnasistsekreteraren på inget sätt sin uppgift såsom önskvärt vore, och hos *diakonistyrelsen* har gjorts framställning om anställande av ytterligare en gymnasistsekreterare. Styrelsen har dock redan, trots bidrag från Sveriges kristliga gymnasiströrelse, svårigheter att få medel att avlöna den redan anställde gymnasistsekreteraren.

Över *diakonistyrelsens* framställning har, efter remiss, yttranden avgivits av *kammarkollegiet*, *statskontoret* och *skolöverstyrelsen*.

Kammarkollegiet har i sitt yttrande anfört i huvudsak följande.

Av vad som anförts i *diakonistyrelsens* förevarande framställning samt i styrelsens berättelse till 1953 års kyrkomöte (sid. 6) rörande den verksamhet, som bedrivs av gymnasistsekreteraren, synes framgå, att denne sekreterare fyller en uppgift, som icke kan anses vara mindre betydelsefull från kyrklig synpunkt än den uppgift, som ankommer på skol- och seminaristsekreteraren.

Beträffande nu utgående bidrag till *diakonistyrelsen* har kollegiet i tidigare avgivna utlåtanden framhållit, att bidragets åtnjutande borde vara beroende av en prövning, huruvida styrelsen i anseende till inkomster och utgifter samt ekonomisk ställning i övrigt kunde anses vara i behov av bidraget. Motsvarande synpunkter torde böra anläggas, då fråga nu är om bidrag till avlönande av ytterligare en eller två sekreterare (gymnasistsekreterare).

Vidkommande styrelsens ekonomiska förhållanden framgår av förutnämnda berättelse till kyrkomötet, att räkenskaperna för åren 1951 och 1952 visat underskott med respektive 55 552 kronor 26 öre och 4 204 kronor 85 öre. Det stora underskottet 1951 torde emellertid till större delen ha berott på de betydande avskrivningar, vilka — enligt vad som under hand inhämtats från *diakonistyrelsen* — verkstälts i samband med viss omläggning av bokföringen för vinnande av större överskådlighet och mera rationella grunder för denna bokföring och vilka förty varit av for-

mell natur. Men räkenskaperna har för år 1951 även visat ett icke ringa faktiskt underskott.

Om styrelsens ekonomi beträffande åren 1951 och 1952 har i berättelsen till kyrkomötet (sid. 16) anförts:

»7. Styrelsens ekonomi inger vissa bekymmer. Räkenskaperna för periodens båda år visa underskott. Detta underskott skulle varit avsevärt större om de pensionsfondsavsättningar gjorts, som styrelsen anser nödvändiga med hänsyn till förpliktelserna mot de anställda. I syfte att förbättra den ekonomiska situationen har styrelsen dels tillsatt en besparingskommitté, dels utsänt en vädjan om eu Olavus Petri-gåva till styrelsens verksamhet. Såväl kommitténs arbete som insamlingen pågår vid här redovisade periods slut.»

Styrelsens utgifter för år 1952 (620 114 kronor 13 öre) visar en betydande stegring jämfört med utgifterna för år 1951 (393 103 kronor 31 öre) samt utgifterna för åren 1948, 1949 och 1950 (respektive 267 124 kronor 76 öre, 313 329 kronor 33 öre samt 278 895 kronor 72 öre). Detta har, enligt vad som under hand inhämtats, huvudsakligen — nämligen såvitt angår ett belopp av cirka 160 000 kronor — berott på ökning av lönerna till styrelsens befattningshavare, vilka löner utgå i anslutning till de bestämmelser som gäller för statens tjänstemän, ävensom på inrättandet av vissa nya tjänster. För täckande av de ökade utgifterna har bland annat måst tagas i anspråk en del medel av engångsnatur, såsom exempelvis 120 000 kronor ur Olavus Petri-gåvan samt hela Lewinska testamentsfonden å 102 330 kronor 33 öre. Styrelsens ekonomiska ställning synes därför, såsom framhållits i berättelsen, vara ägnad att ingiva bekymmer, och det torde vara av synnerlig vikt, att alla möjligheter till besparing och rationalisering tillvaratages.

På grund av vad sålunda anförts rörande dels behovet av gymnasistsekreterare dels ock diakoniststyrelsens ekonomiska förhållanden har kollegiet — under förutsättning att förut antydda åtgärder med avseende å styrelsens ekonomi vidtagas — icke något att erinra emot att till avlönande av en gymnasistsekreterare hos styrelsen utgår bidrag ur kyrkofonden efter de grunder, styrelsen angivit, d. v. s. med belopp motsvarande halva avlöningskostnaden för en stiftsadjunkt i Stockholm jämte resekostnadsersättning med 1 250 kronor. Hela bidraget till denne sekreterare skulle sålunda bli (8 232 + 1 250 =) 9 482 kronor.

Statskontoret har i ärendet anført huvudsakligen följande.

Av vad som tidigare förekommit rörande anvisande av bidrag till avlönande av vissa sekreterare hos diakoniststyrelsen framgår, att bidrag till diakoniststyrelsen ur kyrkofonden avsetts utgå endast i den mån sekreterarnas verksamhet är likartad med den, som utövas av församlingspräster eller stiftsadjunkter samt att vid fastställande av omfattningen av detta slag av verksamhet, densamma ansetts motsvara hälften av fyra sekreterares arbetstid. En ökning av bidraget till styrelsen synes med denna utgångspunkt endast böra ifrågakomma, därest sekreterarnas prästerliga arbetsuppgifter vidgats. Något stöd för att så varit fallet kan icke inhämtas av handlingarna i ärendet. Erinras må, att enligt vad statskontoret under hand erfarit inom diakoniststyrelsen nyligen tillsatts en kommitté som fått i uppdrag att utreda diakoniststyrelsens organisationsproblem. Resulta-

tet av denna utredning synes böra inväntas, innan storleken av bidragen till styrelsen tages under omprövning. Det synes även — med hänsyn till den oerhörda ökning av utgifterna som ägt rum under senare år — böra framhållas, att den nuvarande organisationen icke synes ha uppbyggts med tillräckligt beaktande av förutsättningarna på längre sikt för verksamhetens finansiering. Ämbetsverket förutsätter därför, att den utredning, som nu pågår, icke kan undgå att fixera den ekonomiska ram, inom vilken styrelsens organisation i framtiden bör hållas. Med hänsyn till vad sålunda anförts anser sig statskontoret icke nu kunna tillstyrka, att diakonistyrelsen ur kyrkofonden erhåller ökat bidrag för verksamheten.

Skolöverstyrelsen har förklarat sig icke ha något att erinra mot bifall till diakonistyrelsens framställning.

Departementschefen. Vid tillkomsten av nu gällande kyrkofondslag år 1932 gavs åt lagens 6 § en sådan lydelse, att Kungl. Maj:t skulle med stöd av densamma kunna bevilja bidrag ur kyrkofonden till avlönande av vissa hos diakonistyrelsen anställda sekreterare. Anledningen härtill var, att ifrågavarande sekreterares prästerliga verksamhet ansågs på ett lyckligt sätt suppleras församlingsprästernas samt stifts- och kontraktsadjunkternas arbete. Då nyss avsett avlöningsbidrag första gången beviljades åt diakonistyrelsen, beräknades detta med utgående från att fyra av diakonistyrelsens sekreterare — nämligen församlingssekreteraren, förste och andre ungdomssekreterarna samt skol- och seminaristsekreteraren — under hälften av sin arbetstid fullgjorde arbetsuppgifter likartade med dem, som ankommer på församlingspräster samt stifts- och kontraktsadjunkter. Nämda utgångspunkt bibehölls vid den ändring av grunderna för avlöningsbidragets beräkning, som genomförts från och med innevarande budgetår och för vilken jag redogjort i det föregående.

Diakonistyrelsen har till stöd för sin framställning om motsvarande avlöningsbidrag till styrelsens gymnasistsekreterare åberopat, att den — från och med den 1 januari 1951 — anställde gymnasistsekreterarens verksamhet med avseende å gymnasieungdomen svarar mot skol- och seminaristsekreterarens beträffande eleverna i seminarierna.

Såsom kammarkollegiet framhållit torde gymnasistsekreteraren fylla en uppgift, som icke kan anses mindre betydelsefull från kyrklig synpunkt än den, som ankommer på skol- och seminaristsekreteraren. I motsats till statskontoret anser jag det väl förenligt med hittills tillämpade grundsatser för beviljande av avlöningsbidrag till diakonistyrelsen att även medgiva dylikt bidrag till avlönande av styrelsens gymnasistsekreterare. Att till skol- och seminaristsekreteraren överföra de på gymnasistsekreteraren nu ankommande arbetsuppgifterna torde på grund av det stora antalet gymnasier icke vara möjligt. Med hänsyn till det anförda och då diakonistyrelsen — såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen — är i stort behov av

ekonomiskt stöd anser jag mig böra tillstyrka, att från och med den 1 juli 1954 tills vidare enahanda bidrag ur kyrkofonden, som nu må utgå till avlönande av vissa av diakonistyrelsens sekreterare, enligt Kungl. Maj:ts beprövande även må utgå till avlönande av en hos diakonistyrelsen anställd gymnasistsekreterare.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att från och med den 1 juli 1954 tills vidare enahanda bidrag ur kyrkofonden, som nu må utgå till avlönande av vissa av diakonistyrelsens sekreterare, enligt Kungl. Maj:ts beprövande även må utgå till avlönande av en hos diakonistyrelsen anställd gymnasistsekreterare.

3. Bidrag till diakonianstalterna m. fl.

Kungl. Maj:t har tidigare denna dag — på mitt förslag — beslutat att genom särskild proposition förelägga riksdagen bland annat förslag till lag angående upphävande av lagen den 28 juni 1935 (nr 445) om emeritilöner för vissa prästmän i ledande ställning i missionens och diakoniens tjänst.

Vid anmälan av berörda ärende första gången i statsrådet den 12 augusti 1953 framhöll jag bland annat, att 1948 års kyrkomöte gjort framställning om att direktorn i diakonistyrelsen och föreståndarna för diakonianstalterna skulle avlönas ur kyrkofonden och därvid erhålla enahanda avlöningsförmåner som prästerliga befattningshavare i övrigt. Jag nämnde också, att styrelserna för ifrågavarande anstalter i en gemensam framställning år 1951 hemställt, att anstalternas föreståndare måtte beredas tjänste- och familjepension ur kyrkofonden enligt samma grunder som församlings- och stiftsprästerna. Av dessa framställningar hade den förstnämnda avstyrkts av kammarkollegiet och statskontoret samt den sistnämnda tillstyrkts av kollegiet men avstyrkts av statskontoret och statens pensionsanstalt. För egen del ansåg jag mig icke då beredd att taga standpunkt till ifrågavarande framställningar. De däri berörda spörsmålen syntes mig vara av den art, att de lämpligen borde upptagas till prövning i samband med den väckta frågan om diakoniens inorganisering i svenska kyrkan, vilken fråga komme att behandlas av 1953 års kyrkomöte. Jag framhöll vidare, att vad jag sålunda uttalat beträffande kyrkomötets och anstaltsstyrelsernas förslag syntes mig även gälla ett under remissbehandlingen av frågan om upphävande av 1935 års emeritilönelag framställt yrkande om bidrag ur kyrkofonden till bestridande av de avgifter, som huvudmännen för de i nämnda lag avsedda prästerna efter lagens upphävande erlade till statens pensionsanstalt för dessa prästers pensionering genom anstalten.

Sedan Kungl. Maj:t i skrivelse till kyrkomötet den 12 augusti 1953, nr 4, begärt kyrkomötets yttrande i fråga om upphävande av förutnämnda emeritilönelag, har kyrkomötet i skrivelse den 9 oktober 1953, nr 40, bland annat hemställt om åtgärder, varigenom huvudmännen till de prästmän, som avses i emeritilönelagen, måtte erhålla kompensation ur kyrkofonden för de avgifter, som huvudmännen efter ett upphävande av nämnda lag har att erlægga i anledning av att prästmän, som avses med lagen, äger rätt till tjänste- och familjepension enligt reglementet den 29 december 1949 för pensionering genom statens pensionsanstalt av vissa icke-statliga befattningshavare.

Vidare bör nämnas att, sedan kyrkomötets utredningsnämnd avgivit ett den 30 september 1952 dagtecknat betänkande (nr 4) med anledning av två vid 1951 års kyrkomöte väckta, till nämnden överlämnade motioner om diakoniens inorganisering i svenska kyrkan m. m., kyrkomötet i skrivelse till Kungl. Maj:t den 3 oktober 1953, nr 11, anhållit, *dels* att diakonianstalterna måtte erhålla anslag ur kyrkofonden till avlöning och pensionering av de vid anstalterna anställda prästerna, *dels ock* att hela frågan om diakoniens infogande i kyrkans organisation snarast möjligt måtte bli föremål för utredning, som kan leda till konkreta förslag, vid vilken utredning även spörsmålet om lämpliga ändringar i församlingsstyrelselagen samt de i de vid 1953 års kyrkomöte väckta motionerna nr 18 och 19 berörda frågorna bör beaktas ävensom att förslag i ämnet snarast måtte föreläggas kyrkomötet.

Såsom framgår av det föregående har jag tidigare uttalat som min uppfattning, att då föreliggande förslag om att bland annat föreståndarna för diakonianstalterna skulle avlönas och pensioneras eller enbart pensioneras ur kyrkofonden enligt samma avlönings- och pensionsbestämmelser, som gäller för prästerna, lämpligen borde upptagas till prövning först i samband med den väckta frågan om diakoniens inorganisering i svenska kyrkan. Detsamma syntes mig gälla även det redan då framlagda förslaget om att bidrag ur kyrkofonden skulle — sedan 1935 års emeritilönelag blivit upphävd — utgå till bland annat diakonianstalterna för bestridande av avgifterna för föreståndarnas pensionering genom statens pensionsanstalt. Denna min uppfattning, som självfallet främst gäller det mera vittgående förslaget om anstaltföreståndarnas avlöning och pensionering ur kyrkofonden, anser jag fortfarande i princip riktig. Den förberedande utredning rörande diakoniens inorganisering i svenska kyrkan, som verkstälts av kyrkomötets utredningsnämnd, och vad som i övrigt förekommit vid denna frågas behandling i kyrkomötet, torde emellertid giva vid handen, att den fortsatta prövningen av berörda fråga kan komma att bli nog så tidsödande. Med hänsyn härtill och då diakonianstalterna för närvarande är

i påtagligt behov av ekonomisk hjälp, vill jag icke motsätta mig, att diakonianstalterna i anslutning till upphävandet av förutnämnda emeritilönelag erhåller ett begränsat understöd ur kyrkofonden. Detta synes mig emellertid av bland annat tekniska skäl icke böra avvägas så, att det får karaktären av ett slags kompensation för den genom emeritilönelagens upphävande bortfallande avgiftsfria tjänstepensioneringen av anstaltsföreståndarna. En tillämpning av antydda beräkningsgrund förutsätter nämligen en särskild uträkning av hur stor del av den enhetliga avgiften för vederbörande anstaltsföreståndares tjänste- och familjepensionering genom statens pensionsanstalt, som kan anses belöpa på tjänstepensioneringen. Då med de övergångsbestämmelser angående tjänstårsberäkning, som jag i annat sammanhang föreslagit skola tillämpas för de nuvarande anstaltsföreståndarna vid pensionering genom pensionsanstalten, några s. k. engångsavgifter icke torde ifrågakomma, synes för övrigt ett efter nyss angiven beräkningsgrund framräknat understödsbelopp bli alltför ringa för att över huvud taget kunna anses såsom en verksam hjälp åt diakonianstalterna. Jag förordar därför, att ifrågavarande understöd i stället får formen av ett årligt avlöningsbidrag till diakonianstalterna för föreståndarnas avlöning. Detta synes mig skäligen böra avvägas till 2 000 kronor för var och en av de fem diakonianstalterna. Dessa anstalter är diakonianstalterna vid Ersta, i Härnösand (Vårsta) och i Göteborg (Bräckö), Samariterhemmet i Uppsala och diakonianstalten å Sköndal. De föreslagna avlöningsbidragen kan utgå ur kyrkofonden med stöd av bestämmelsen i 6 § andra stycket 4) kyrkofondslagen. Enligt nämnda bestämmelse må ur kyrkofonden bestridas kostnad, som Konungen enligt av riksdagen godkända grunder bestämmer för avlönande av i särskild prästerlig verksamhet inom eller utom riket anställd präst, å vilken prästlönereglementet eller statens allmänna avlöningsreglemente icke äger tillämpning. I anslutning härtill får jag framhålla, att vid tillkomsten av 1935 års emeritilönelag åberopades till stöd för förslaget att bereda anstaltsföreståndarna emeritilön ur kyrkofonden, att deras arbetsuppgifter i mångt och mycket vore besläktade med församlingsprästernas och att över huvud taget diakonianstalterna vore av stor betydelse för kyrkan i dess helhet. Här avsett avlöningsbidrag torde även böra utgå för avlöning av föreståndarna för lekmannaskolan i Sigtuna och Stockholms stadsmission, vilka inrättningar vid nämnda emeritilönelags tillkomst likställdes med diakonianstalterna. Däremot synes mig tillräckliga skäl icke föreligga för att utsträcka ifrågavarande understöd ur kyrkofonden till att avse även de i förutnämnda emeritilönelag avsedda tjänst innehavarna i de centrala kyrkliga styrelserna (diakoni-, missions- och sjömansvårdsstyrelserna).

De föreslagna avlöningsbidragen, som bör utgå från och med den 1 juli 1954 tills vidare, medför en sammanlagd årlig utgift för kyrkofonden å $(7 \times 2\,000 =)$ 14 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemstället jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att enligt Kungl. Maj:ts beprövande bidrag ur kyrkofonden må från och med den 1 juli 1954 tills vidare utgå till avlöningen av föreståndarna för diakoniestalterna, lekmannaskolan i Sigtuna och Stockholms stadsmission med ett årligt belopp av 2 000 kronor för var och en av nämnda befattningshavare.

4. Befrielse för Ulrika Eleonora svenska församling i London att till kyrkofonden inbetala visst bidrag till kyrkoherdens avlöning.

Kyrkoherden i svenska församlingen i London åtnjöt omedelbart före prästlönereformens ikraftträdande den 1 januari 1952 i kontant avlöning dels en årlön å 660 pund sterling av församlingen dels ock vissa lönetillägg ur kyrkofonden. Till kyrkoherdarna i de övriga sex svenska församlingarna i utlandet utgick däremot den kontanta avlöningen helt ur kyrkofonden.

För bestridande av sina utgifter äger den svenska Londonförsamlingen jämlikt kungörelsen den 16 mars 1877, nr 7 s. 14, uppbara vissa skeppsavgifter av svenska fartyg, som anlöper hamn i Storbritannien. Denna rätt till skatteuppbörd av den svenska sjöfarten på Storbritannien härleder sig från år 1716, då den första kungörelsen rörande ifrågavarande skeppsavgifter utfärdades. Någon härmed jämförlig förmån tillkommer icke de övriga svenska utlandsförsamlingarna.

På förslag av 1946 års prästlönekommitté (SOU 1948: 44 s. 170) beslöt statsmakterna i samband med prästlönereformen (prop. 1949: 204 s. 163 och 1951: 156 s. 170, sammansatta stats- och första lagutskottets utl. 1951: 2 s. 92 samt rskr. 1951: 321), att den kontanta avlöningen till kyrkoherden i den svenska Londonförsamlingen skulle — i likhet med den till övriga utlandskyrkoherdar utgående — i sin helhet bestridas ur kyrkofonden. Härvid förutsattes dock, att det skulle åligga Londonförsamlingen att för framtiden, så länge densamma ägde åtnjuta sitt hittillsvarande anslag från hemlandet i skeppsavgifter, medelst dessa bidraga till avlöningen av församlingens kyrkoherde med principiellt samma belopp, som församlingen då utbetalade i årlön till denne. Detta belopp, som kunde fixeras till 660 pund sterling, borde på visst sätt tillgodoföras kyrkofonden.

I nådigt brev den 30 juni 1953 har föreskrivits, att den svenska församlingen i London skall såsom bidrag till kostnaderna för avlöningen åt församlingens kyrkoherde, från och med år 1952 till kyrkofonden inbetala ett årligt belopp av 660 pund sterling eller det lägre belopp, vartill de skeppsavgifter, som församlingen äger uppbara jämlikt 1877 års kungörelse, kan uppgå för det år, bidraget avser. Bidraget skall inbetalas under året efter året, bidraget avser, å tid och på sätt, som statskontoret har att bestämma.

I skrivelse den 14 oktober 1953 har *svenska församlingen i London* anfört bland annat följande.

Den årliga totalsumman av skeppsavgifterna uppgick under åren före andra världskriget till omkring 1 000 pund sterling (enligt dåvarande kurs = 18 550 kronor). Församlingens årliga utgiftsstat uppgick samtidigt till omkring 1 500 pund sterling. Den sålunda till omkring 500 pund sterling uppgående årliga bristen täcktes genom avgifter från församlingsmedlemmar, frivilliga donationer, inkomst från kyrkobasarer etc. Under perioden efter andra världskriget har församlingens årliga utgiftsstat stigit till omkring 4 500 pund sterling. Huvudanledningen till denna avsevärda stegring har helt enkelt varit penningvärdets fall. En bidragande orsak har varit det förhållandet, att kyrkan ansett sig böra i högre grad än förut intressera sig för det stora antal unga svenskar, som vistas i och kring London. Kyrkan har sålunda organiserat en ungdomsklubb — numera talrikt besökt — och allehanda föredrag m. m. för ungdomen. Å andra sidan utgår skeppsavgifterna enligt samma taxa som före kriget; den årliga inkomsten är numera cirka 1 200—1 300 pund sterling (enligt nuvarande kurs = 17 300—18 800 kronor). Skeppsavgifterna täcker sålunda numera endast en mindre del av församlingens utgifter. Den årliga bristen uppgår till icke mindre än cirka 3 200 pund sterling (= omkring 46 000 kronor). Att täcka en brist av denna storleksordning i en församling, där antalet aktivt intresserade församlingsmedlemmar icke torde vara större än cirka 150, är givetvis icke någon lätt uppgift. Emellertid har det lyckats att genom ihärdiga insamlingar bland enskilda personer och firmor i Storbritannien liksom genom kyrkobasarer m. m. hittills nödtorftigt balansera församlingens budget. Dock har man trots allt energiskt arbete icke kunnat förhindra, att församlingens kassaställning blivit alltmera uttunnad och att nödvändiga underhållsarbeten på församlingens fastighet måst uppskjutas. För närvarande lever församlingen bokstavligen från månad till månad. Detta betyder, att inkomsterna måste tagas i anspråk allteftersom de inflyter. Skeppsavgifterna från 1952 är sedan länge förbrukade, och församlingen har likaledes till fullo disponerat de under innevarande år hittills influtna avgifterna. Det är följaktligen icke möjligt för församlingen att inbetala ett så stort belopp som 660 pund sterling till kyrkofonden utan att den kyrkliga verksamheten väsentligen inskränkes eller helt inställes, åtgärder som kyrkorådet givetvis icke anser sig kunna vidtaga utan att först inhämta statsmakternas önskemål i detta hänseende. Kyrkorådet, som ingående prövat utgiftsstaten under den kommande tolv månadersperioden i dess förhållande till de sannolika inkomsterna under samma tid och som givetvis är beredd att framlägga fullständigt siffermaterial till belysning av det allvarliga läget, hemställer, att Kungl. Maj:t ville till förnyat övervägande upptaga de i nådiga brevet den 30 juni 1953 givna föreskrifterna.

Över framställningen har, efter remiss, yttrande avgivits av *statskontoret*, som därvid anfört huvudsakligen följande.

Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 30 juni 1953 grundar sig på ett av riksdagen i vederbörlig ordning fattat beslut. Anledningen till att församlingen förpliktats till kyrkofonden inbetala visst belopp har varit, att kyrkofonden från och med år 1952 övertagit hela ansvaret för avlönande av församlingens kyrkoherde, för vilken församlingen dessförinnan svarat

med ett från år 1938 fastställt belopp av 660 pund sterling om året. Församlingens ekonomi har således icke — såsom församlingen synes vilja göra gällande — kommit i ett sämre läge än vad som varit fallet före 1952. Tvärtom synes församlingen därigenom ha erhållit icke oväsentliga fördelar, i det att densamma trots penningvärdets fall icke behöver erlægga större lön för sin kyrkoherde än vad församlingen år 1938 påtog sig. Till belysning av vad denna förmån innebär må framhållas, att kyrkoherdens sammanlagda löneförmåner från kyrkofonden år 1952 uppgick till ett belopp av 38 166 kronor 25 öre under det att församlingen till kyrkofonden för samma tid endast har att erlægga i svenskt mynt efter nuvarande kurs ett belopp av 9 520 kronor 50 öre. Med hänsyn till anförda förhållanden kan det enligt statskontorets mening icke ifrågakomma att befria församlingen från inbetalning av någon del av nu ifrågavarande belopp, så länge församlingen äger rätt att uppbära skeppsavgifterna.

Departementschefen. Även om den svenska Londonförsamlingen — på sätt statskontoret framhållit — snarare haft fördel än nackdel av den omläggning av grunderna för finansieringen av kyrkoherdens avlöning, som genomfördes i samband med prästlönereformen, synes församlingens ekonomi under senare år ha påtagligt försämrats. En väsentlig anledning härtill torde vara, att de skeppsavgifter, som församlingen uppbär enligt 1877 års kungörelse och som länge utgjort församlingens största inkomstkälla, avsevärt förlorat i realvärde genom att avgifterna utgår enligt oförändrad taxa trots den skedda förändringen av penningvärdet. Beträffande ifrågavarande skeppsavgifter må för övrigt framhållas, att kommerskollegium i tvenne särskilda sammanhang förordat avgifternas avskaffande och ersättande med statsanslag i annan form.

Församlingen, som i likhet med övriga utlandsförsamlingar icke kan i egentlig mening beskatta sina medlemmar, torde otvivelaktigt ha vissa svårigheter att genom andra inkomster erhålla kompensation för sina i realiteten minskade intäkter av skeppsavgifter. Tilläggas kan att församlingen icke för närvarande, såsom vissa andra utlandsförsamlingar, erhåller rikskollektmedel. Församlingen har emellertid numera till Kungl. Maj:t framställt önskemål härom, och det är min avsikt att låta undersöka möjligheterna att framdeles tillgodose nämnda önskemål. I avvaktan härpå anser jag mig med hänsyn till församlingens nuvarande ekonomiska svårigheter böra förorda ett tillmötesgående av församlingens framställning så till vida, att församlingen för åren 1952—1954 befrias från skyldigheten att till kyrkofonden inbetala förutnämnda avlöningsbidrag. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att Ulrika Eleonora svenska församling i London befrias från skyldigheten att för åren 1952—1954 till kyrkofonden inbetala det årliga belopp av 660 pund sterling, varmed församlingen eljest har att bidraga till den ur kyrkofonden utgående avlöningen till församlingens kyrkoherde.

5. Bidrag till Lutherska världsförbundet.

I skrivelse den 2 november 1953 har *Lutherska världsförbundets svenska sektion* anhållit om ett bidrag å 30 000 kronor till bestridande av den medlemsavgift, som sektionen har att för nästa verksamhetsår inbetala till världsförbundet. Till stöd härför har i skrivelsen anförts huvudsakligen följande.

Enligt Lutherska världsförbundets för nästa verksamhetsår fastställda budget måste 120 000 dollars utdebiteras för täckande av organisationens kostnader. Svenska kyrkan är den största av de 52 anslutna kyrkosamfundet, vars sammanlagda medlemsantal uppgår till 46,3 miljoner lutheraner fördelade på alla världsdelar. Vid fastställande av budgetbidragen har hänsyn dock ej endast tagits till medlemssiffrorna utan även till kyrkornas organisatoriska beskaffenhet och de ekonomiska resurserna. Det på svenska kyrkan ankommande budgetbidraget har fastställts till 12 300 dollars eller cirka 63 000 kronor. — Budgeten har måst höjas med ej mindre än 30 000 dollars på grund av omkostnaderna för nyupprättade teologi- och informationsdepartement.

Årsavgifterna har redan tidigare vållat den svenska sektionen bekymmer, enär inga andra medel stått till sektionens förfogande än rikskollekten för dess hjälpverksamhet och insamlingen till nödställda kyrkor genom tidskriften »Lutherhjälpen». Sedan något år tillbaka har sektionen vänt sig direkt till församlingarna med anhållan om anslag för sina organisationskostnader, men endast en mindre del av medlemsavgiften har kunnat täckas på denna väg och genom avgiftens höjning blir nu denna avlastning än obetydligare.

Beträffande Lutherska världsförbundet må i övrigt nämnas, att det grundades i Lund 1947 men hade en föregångare i Lutherska världskonventet sedan 1923. Dess ledning mellan de vart femte år sammanträdande generalförsamlingarna utövas av en exekutivkommitté, i vilken för närvarande ingår en representant för svenska kyrkan. Det svenska förbindelseorganet med världsförbundet, dess svenska sektion, har 12 ledamöter, vilka utses av biskopsmötet.

Utöver vad i förbundets framställning därom anförts må beträffande förbundets verksamhet och organisation framhållas bland annat följande.

Förbundet är för sin verksamhet organiserad på fyra s. k. departement. Ett av dessa, teologidepartementet, har bland annat till uppgift att samordna och främja den vetenskapliga teologiska forskningen samt att förmedla utbyte av teologiska lärarkrafter mellan olika länder. Missionsdepartementet är ett samarbetsorgan för lösande av sådana gemensamma frågor, som uppkommer i anslutning till de olika medlemskyrkornas på den yttre missionen inriktade verksamhet, exempelvis vid organiserandet av självständiga inhemska kyrkor å de forna missionsfälten i främmande världsdelar. Departementet för hjälpverksamhet har tillkommit för att leda och effektivisera förbundets med insamlade medel bedrivna omfattande hjälpverksamhet, bland annat för bispringande av de nödställda lutherska kyrkosamfundet i Östeuropa. Informationsdepartementets uppgift är att sprida upplysning om förbundets syften och verksamhet, bland annat genom ut-

givande av en periodisk tidskrift och vissa andra publikationer. Varje departement har som chef en direktor. Ledningen av hela administrationen, vilken har sitt säte i Genève, utövas av en generalsekreterare. Inom förbundet arbetar därjämte speciella kommittéer och kommissioner, bland annat en liturgikommission. Svenska kyrkan är företrädd inom olika grenar av förbundets verksamhet.

Departementschefen. Lutherska världsförbundet, som är en sammanslutning mellan de lutherska kyrkosamfunden i 26 länder, har tillskapats för att utgöra ett samarbetsorgan mellan dessa samfund i olika avseenden. Förbundet är ett uttryck för de specifikt luthersk-ekumeniska strävandena och såsom sådant har det givetvis ytterst en på gemenskapen i trosåskådning grundad djupare syftning än att blott vara ett organ för organisatorisk samverkan.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen bedriver världsförbundet en omfattande verksamhet. De av verksamheten föranledda administrationskostnaderna finansieras genom medlemsavgifter från de anslutna kyrkosamfunden. Den avgift, som ankommer på svenska kyrkan, bestrides av förbundets svenska sektion. Denna har hittills erhållit de härför nödvändiga medlen genom anslag från församlingarna och på annat sätt insamlade bidrag. De till sektionens förfogande ställda rikskollektmedlen är däremot avsedda uteslutande för den i världsförbundets regi bedrivna hjälpverksamheten.

Den medlemsavgift, som den svenska sektionen har att för nästa verksamhetsår inbetala till världsförbundet, utgör omkring 63 000 kronor, innebärande en ökning av avgiften för innevarande verksamhetsår med omkring 17 000 kronor. Under framhållande att redan insamlandet av de nödvändiga medlen till medlemsavgiften för sistnämnda verksamhetsår vållat svårigheter, har sektionen anhållit om ett bidrag till avgiften för nästa verksamhetsår med 30 000 kronor.

Med hänsyn till den framskjutna ställning, som den svenska kyrkan av ålder intar bland de lutherska kyrkosamfunden, och med tanke på insatserna hittills från svenskt håll i de ekumeniska strävandena kan jag icke finna annat än rimligt att i förhandenvarande läge ett skäligt bidrag av allmänna medel lämnas till bestridande av den på världsförbundets svenska sektion ankommande avgiften till förbundet. Nämnda bidrag synes mig emellertid kunna begränsas till 20 000 kronor. Ett dylikt bidrag torde icke kunna anses mindre motiverat än det, som för närvarande utgår från riksstaten till ekumeniska nämnden för bestridande av den svenska andelen i årsavgiften till Kyrkornas världsråd (1953/54 VIII ht, p. 52).

Då det föreslagna bidraget avser ett ändamål av intresse för svenska kyrkan och — i motsats till det nyssnämnda från riksstaten utgående bidraget — medelbart skall tillkomma en ekumenisk sammanslutning av enbart lutherska trossamfund, anser jag det ligga närmast till hands, att det-

samma bestrides ur kyrkofonden. Enligt gällande lag om kyrkofond finnes emellertid icke något annat utan vidare för ändamålet tillgängligt anslag än det jämlikt 6 § andra stycket 9) utgående s. k. extra-utgiftsanslaget. Detta anslag, vilket enligt beslut av 1951 års riksdag tills vidare må utgå med högst 50 000 kronor för budgetår, torde dock med hänsyn till den hittillsvarande belastningen å detsamma icke kunna utan förhöjning förslå för beviljande av nu ifrågavarande bidrag. Jag föreslår därför att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens medgivande, att ifrågavarande tills vidare med högst 50 000 kronor för budgetår utgående anslag må för budgetåret 1954/55 tillfälligt höjas med 20 000 kronor för beviljande av ett bidrag å sistnämnda belopp till världsförbundets svenska sektion för bestridande av dess medlemsavgift till förbundet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att det jämlikt 6 § andra stycket 9) lagen om kyrkofond tills vidare med högst 50 000 kronor för budgetår utgående anslaget till extra utgifter må för budgetåret 1954/55 tillfälligt höjas med 20 000 kronor för beviljande av ett bidrag å sistnämnda belopp till Lutherska världsförbundets svenska sektion för bestridande av dess medlemsavgift till förbundet.

Vad departementschefen sålunda under punkterna 1—5 hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Nils Blix-Holmberg